नामांक Roll No.

Sl.No. :

No. of Questions – 20

No. of Printed Pages – 7

VU–86–Vyak. Shastra (Supp.)

यहाँ से काटिए

वरिष्ठ उपाध्याय पूरक परीक्षा, 2025

VARISHTHA UPADHYAYA SUPPLEMENTARY EXAMINATION, 2025

व्याकरणशास्त्रम् (ऐच्छिकम्)

समय : 3 **घण्टे** 15 **मिनट**

पूर्णांक : 80

प्रश्न पत्र को खोलने के लिए यहाँ फाड़ें

परीक्षार्थिभ्यः सामान्यनिर्देशाः

1) परीक्षार्थिभिः सर्वप्रथमं स्वप्रश्नपत्रस्योपरि नामांकः अनिवार्यतो लेखनीयः।

2) **सर्वे** प्रश्नाः अनिवार्याः।

3) सर्वेषां प्रश्नानामुत्तराणि उत्तरपुस्तिकायामेव लेखनीयानि।

4) एकस्य प्रश्नस्य सर्वेषां खण्डानामुत्तराणि एकत्र एव लेखनीयानि।

5) सर्वेषां प्रश्नानाम् उत्तराणि संस्कृतमाध्यमेन एव लेखनीयानि।

यहाँ से काटिए

खण्डः – 'अ'

1) बहुविकल्पात्मक प्रश्नाः –

i) ''लिह्'' धातोः कस्मिन् अर्थे प्रयोगः विहितः? **[1]**

अ) गमने　　ब) आगमने

स) आस्वादने　　द) भक्षणे

ii) ''दुह्''– शब्दस्य प्रथमैकवचने रूपं किम्? **[1]**

अ) धुक्　　ब) दुहम्

स) दुहा　　द) दुहे

iii) ''हे अनड्वन्'' इत्यत्र अमागमो भवति – **[1]**

अ) अम् सम्बुद्धौ　　ब) सावनडुहः

स) चतुरनडुहोरामुदात्तः　　द) सहेः साडः सः

iv) इदमो दस्य आदेशो भवति विभक्तौ परे – **[1]**

अ) इदमो मः　　ब) दश्च

स) इदोऽयपुंसी　　द) अनाप्यकः

v) ''द्वितीयाटोरेस्वेनः'' कीदृशं सूत्रमस्ति – **[1]**

अ) संज्ञासूत्रम्　　ब) नियमसूत्रम्

स) विधिसूत्रम्　　द) परिभाषासूत्रम्

vi) युष्मद्–शब्दस्य द्वितीयाबहुवचने रूपं भवति – **[1]**

अ) यूयम्　　ब) युष्मत्

स) युष्माकम्　　द) युष्मान्

vii) ''स्वनडुहि'' इत्यत्र विभक्तिरस्ति – **[1]**

अ) प्रथमाद्विवचनम्　　ब) सप्तमी–एकवचनम्

स) द्वितीया–बहुवचनम्　　द) चतुर्थी–एकवचनम्

viii) ''स्वर्'' इत्यत्र अव्ययसंज्ञा भवति – [1]

अ) स्वरादिनिपातमव्ययम्	ब) अव्ययादाप्सुपः

स) कृन्मेजन्तः	द) अव्ययी भावश्च

ix) ''गौरी'' इत्यत्र प्रत्ययोऽस्ति – [1]

अ) ङीप्	ब) ङीष्

स) ङीन्	द) ति

x) अनुक्ते कर्मणि का विभक्तिः स्यात्? [1]

अ) षष्ठी	ब) द्वितीया

स) पञ्चमी	द) चतुर्थी

xi) ''प्रातिपदिकार्थमात्रे'' इत्यस्योदाहरणमस्ति – [1]

अ) तटम्	ब) द्वौ

स) द्रोणो व्रीहिः	द) कृष्णः

xii) ''साधकतमं करणम्'' इति सूत्रेण भवति – [1]

अ) कर्मसंज्ञा	ब) करणसंज्ञा

स) अपादानसंज्ञा	द) कर्मप्रवचनीयसंज्ञा

xiii) ''सहयुक्तेऽप्रधाने'' इति सूत्रेण भवति – [1]

अ) प्रथमा	ब) द्वितीया

स) तृतीया	द) पञ्चमी

xiv) ''ग्रामता''– शब्दस्य किं लिङ्गम्? [1]

अ) पुँल्लिङ्गम् ब) स्त्रीलिङ्गम्

स) नपुंसकलिङ्गम् द) पुँलिङ्गं–स्त्रीलिङ्गञ्च

xv) ''घाजन्तश्च'' इति सूत्रस्योदाहरणमस्ति – [1]

अ) विस्तरः ब) नदी

स) गौरी द) गार्ग्यायणी

xvi) ''क्तिन्'' प्रत्ययान्ताः शब्दाः प्रयुक्ताः भवन्ति – [1]

अ) पुँल्लिङ्गे ब) स्त्रीलिङ्गे

स) नपुंसकलिङ्गे द) उभयलिङ्गे

xvii) पुँल्लिङ्गस्योदाहरणं नास्ति – [1]

अ) यज्ञः ब) चयः

स) यत्नः द) याच्ञा

xviii) इसन्तः उसन्तश्च शब्दाः प्रयुज्यन्ते। [1]

अ) पुँल्लिङ्गे ब) स्त्रीलिङ्गे

स) नपुंसकलिङ्गे द) त्रिलिङ्गे

2) रिक्तस्थानानि पूरयत –

i) एकाचो बशो ....। [1]

ii) नहो .... घ स्यात् झलि पदान्ते च। [1]

iii) अहन् इत्यस्य .... स्यात् पदान्ते। [1]

iv) टिड्ढाणञ् .... क्वरपः। [1]

v) .... स सम्प्रदानम्। [1]

vi) भूमिविद्युत् ....। [1]

3) अतिलघूत्तरात्मक प्रश्नाः –

i) ''इग्यणः सम्प्रसारणम्'' सूत्रस्य अर्थो लेख्यः। **[1]**

ii) पदान्तस्य स्रंसुशब्दस्य दकारः केन सूत्रेण स्यात्? **[1]**

iii) ''यः सौ'' सूत्रस्य अर्थो लेख्यः। **[1]**

iv) ''उष्णिक्षु'' इत्यत्र चर्त्व विधायकं सूत्रं किम्? **[1]**

v) ''अहन्'' सूत्रस्य अर्थो लेख्यः। **[1]**

vi) ''स्वरादिनिपातमव्ययम्'' सूत्रस्य अर्थो लेख्यः। **[1]**

vii) ''कृन्मेजन्तः'' इति सूत्रं किं करोति? **[1]**

viii) ''भवती'' इत्यत्र ङीप् प्रत्ययः केन सूत्रेण भवति? **[1]**

ix) ''श्रीः'' इत्यत्र प्रथमा विभक्ति केन सूत्रेण भवति? **[1]**

x) ''कर्मसंज्ञा'' विधायकं सूत्रं लेख्यम्। **[1]**

xi) एकाक्षरयुक्ताः ईकारान्ताः ऊकारान्ताः शब्दाः प्रयुज्यन्ते। **[1]**

xii) ''घञबन्तः'' सूत्रस्य अर्थो लेख्यः। **[1]**

खण्डः – 'ब'

लघूत्तरात्मक प्रश्नाः –

4) ''चतुर्णाम्'' इति रूपं साधयत। **[2]**

5) ''किमः कः'' इति सूत्रं व्याख्येयम्। **[2]**

6) 'उपानत्सु' इति प्रयोगः साधनीयः। **[2]**

7) ''इमे'' इति प्रयोगः साधनीयः। **[2]**

8) ''कानि'' इति प्रयोगः साधनीयः। [2]

9) 'आच्छीनद्योर्नुम्' सूत्रस्य व्याख्या विधेया। [2]

10) ''अव्ययीभावश्च'' इति सूत्रं व्याख्येयम्। [2]

11) तमब्ग्रहणं किम्? ''पयसा ओदनं भुङ्क्ते'' पङ्क्तिरियं विवेचनीया। [2]

12) ''इत्थम्भूतलक्षणे'' इति सूत्रं व्याख्येयम्। [2]

13) ''चमूः'' इत्यत्र किं लिङ्गं केन सूत्रेण च भवति? [2]

<u>खण्डः – 'स'</u>

दीर्घोत्तरीयाः प्रश्नाः –

14) अधोलिखितेषु द्वौ प्रयोगौ साधनीयौ – [1½+1½=3]

अ) लिट्त्सु

ब) मघोनः

स) अर्वन्तौ

द) अष्टौ

15) अधोलिखितेषु कयोश्चिद् द्वयोः प्रयोगः साधनीयः [1½+1½=3]

अ) द्यौः

ब) चतस्रः

स) उष्णिक्षु

द) इयम्

16) अधोलिखितेषु प्रयोगद्वयं साधनीयम् – [1½+1½=3]

अ) स्वनडुही

ब) वारि

स) इमानि

द) अहोभ्याम्

17) निम्नलिखितेषु कौचिद् द्वौ प्रयोगौ साधनीयौ – [1½+1½=3]

अ) कर्त्री

ब) अतिसुत्वरी

स) औत्सी

द) गार्गी

<u>खण्डः – 'द'</u>

निबन्धात्मक प्रश्नाः

18) निम्नलिखितेषु कौचिद् द्वौ प्रयोगौ साधनीयौ – **[2+2=4]**

अ) धुक्

ब) चतुर्षु

स) राज्ञः

द) अहम्

19) अधोलिखितेषु प्रयोगद्वयं साधनीयम् – **[2+2=4]**

अ) सर्विका

ब) ऐन्द्री

स) कुमारी

द) नर्तकी

20) अधोलिखितेषु कयोश्चिद् द्वयोः रूपसिद्धिः विधेया – **[2+2=4]**

अ) बलिं याचते वसुधाम्

ब) क्रोशं कुटिला नदी

स) यवेभ्यो गां वारयति

द) गवां गोषु वा कृष्णा बहुक्षीरा

DO NOT WRITE ANYTHING HERE